

UČENJE ZA ŽIVLJENJE

dr. Nevenka BOGATAJ
UČENJE ZA VSE ŽIVLJENJE

Posvetovanje sekcije za splošne knjižnice pri ZBDS,
8. junij 2009
Mestna knjižnica, KOŽ, Ljubljana

Sporočila

- Temeljni pojmi (odrasli, učenje, izobraževanje, neformalno IO)
- Namen, stanje, trendi v IO
- Kriza kot okoliščina IO in vloga knjižnic
- Prihodnost je v neformalnem izobraževanju
- Primer ciljne skupine, primer dobre prakse neformalnega učenja
- Sistemska priporočila knjižnicam
- Zaključna priporočila

Temeljni pojmi

"odrasli" (izkušnje, pestrost),
"učenje" ni isto kot "izobraževanje"; značilnosti
neformalnega IO;

Namen(i) učenja in izvor izobraževanja
za branje biblije → opismeniti uradnike → blaginja
množic → kakovost življenja; danes torej namen
opredelimo glede na skupino: tekma za soc. položaj?
+ "razumeti spremembe → odzivanje + ostati vedoželjni"

Stanje in trend v Sloveniji: 40,6% vključenih
(nadpovprečno glede na EU), večina v
neformalne oblike 36,1%^{SURS 2007}; rastoč trend, ker se
življenje sprošča po osvojitvi blaginje; kriza?

Kriza kot okoliščina po interpretacijah Štiblar, Ramovš, Adam, ..., so razlogi za krizo sistemski (zlorabe, prioritete, tujih zgledov ... model neodvisnega posameznika).

Vloga KNJIŽNICE:

- **nenasilno AKTIVIRA** (40%²⁵⁻⁶⁴ jih učenje zavrača; kaj pa > 64 let?); je plačan "zgled" jedra samoiniciativno dejavnih, ki ga nedejavni sprejemajo (!!!!), a potrebujejo nenehne spodbude
- **omogoča nastanek SOCIALNEGA OKOLJA** (naj ga/jih knjižnica pozna, prilagodi → dogodki +informiranje)
- **SPODUBJA dejavnost, samozavest (ker ne sili)**, umešča v (heterogeno) skupnost (npr. lokalno), presega odvisnost od vplivnih (npr. medijev, vplivnih bližnjih ...) družbeno nestrpnost, pogojeno z domačimi in tujimi interesi;
- je **ZGLED dolgoročne usmeritve** (nekatera znanja trenutno niso funkcionalna (domoznanstvo spet postaja); družbeni ugled knjižnic je ohranjen).

Prihodnost je
v učenju
v neformalnih
oblikah

Oblike izobraževanja oziroma "kako odrasle učno aktivirati?"

"za ... → "z/s ..." ali celo "od njih" → spoznavati uporabnike

Razlike v (f.) pismenosti diferencirajo družbo.

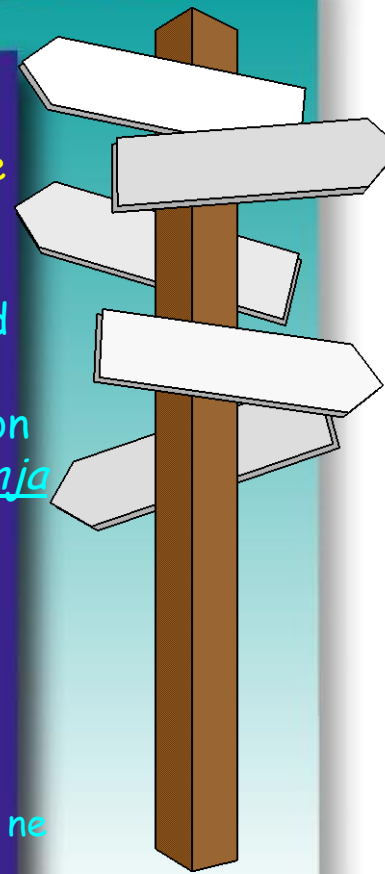
Primer: Na Švedskem so bile razlike v pismenosti vzvod družbenih sprememb celo bolj kot ekonomska rast (ob sistemu vodenja, ki je konflikte reševal z dialogom (Bron 91), in sicer masovno v neformalnih oblikah izobraževanja odraslih.

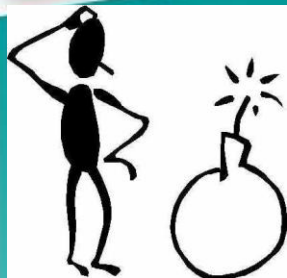
Zakaj ravno neformalno? Je organizirano, a svobodno.

Omogoča *komunikacijo (ustno, pisno), odnose oziroma sodelovanje, sistemsko razmišljanje npr. o naravi in družbi, o preteklosti in prihodnosti, načrtovanje in kritično vrednotenje, itd. ter premik iz znanja v zavedanje in akcijo.*

Nove vloge izobraževanja so širše od znanj, veščin za potrebe dela, ne ustavijo se pri pismenosti(h) in (spreminjajočih se potrebah) poklica, temveč terjajo prilagajanje ter posegajo v nazore, vrednote, zaznave in želje, predvsem pa v prostor SKUPNEGA.

KNJIŽNICA JE NARAVNI PROSTOR SKUPNEGA, JAVNEGA.

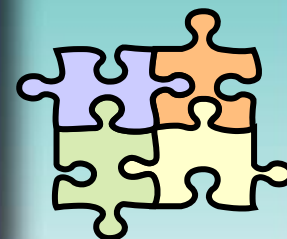

ODGOVORNOST

posameznika/ institucij(e)/ DRUŽBE za dolgoročno delovanje in uspešnost pomeni usmeritev v ...

- ... **kakovost življenja**, ker je raven blaginje visoka;
- ... **vklučevanje**, ker nimajo vsi enakih možnosti → pozornost nevidnim, doslej neslišanim, spodbujanje, da se oglasijo; odpiranje (npr. novemu - igranje, tehnologija, dogodki,...), toda !!! ne na račun izgubljanja identitete;
- ... **VZGOJ**o s ciljem krepitve samozavesti posameznika in posledično institucije, da poteka razvoj, ne pa manipulacija (npr. medgeneracijski konflikt, zapostavljanje domoznanstva).
- ... **racionalnost** → preciznost → poznati "uporabnike, njihove potrebe (in odgovornosti)
- ... **razvojno uporabnost** → kakovost → temelj so domače norme, praksa, učinki na ravni skupnosti (Liebig!);

PRIMER skupine starejših

stereotipa o nizki družbeni moči podatki ne potrjujejo → odgovornost za razvoj blaginje, a dopuščanje korekcij (npr. odkrivanje netransparentnega, nihaj k tradiciji (domoznanstvo, neindividualizirano učenje), odpiranje tabu tem, (materialna skromnost kot vrednota?)

VEČINA je VPETA V DRUŽINO (=cilj EU!) → učenje komunikacije, odnosov, funkcionalnih znanj za spodbujanje vzajemnosti, skupnosti

BLAGINJA GOSPODINJSTEV (in države; prim. Rosling) → skrb za odnose npr. za možnost izražanja, refleksije, biti slišan/upoštevan + ...izenačevanje dostopnosti

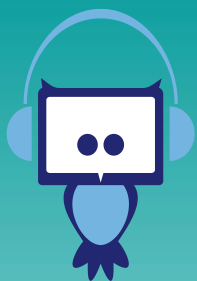
80% je SAMOOSKRBNIH → neformalno učenje kot načelo, koncept in praksa za podaljševanje zdravja, zadovoljstva z življenjem, dejavnega prispevka k razvoju;

Ovire udeležencev (SURS 2007)

	Najpomembnejše ovire pri izobraževanju	
	Odrasli, ki se niso izobraževali a so izobraževanja želeli	Odrasli, ki so se izobraževali in so želeli še več izobraževanja
Skupaj	100,0	100,0
Izobraževanje je bilo predrago in ga niste mogli privoščiti	28,5	23,7
Izobraževanje se ni ujemalo z vašim urnikom	25,8	33,9
Zaradi družinskih obveznosti niste imeli časa za izobraževanje	15,6	15,4

ORGANIZIRANO
SAMOSTOJNO
UČENJE

PRIMER dobre prakse učenja^(IKT)

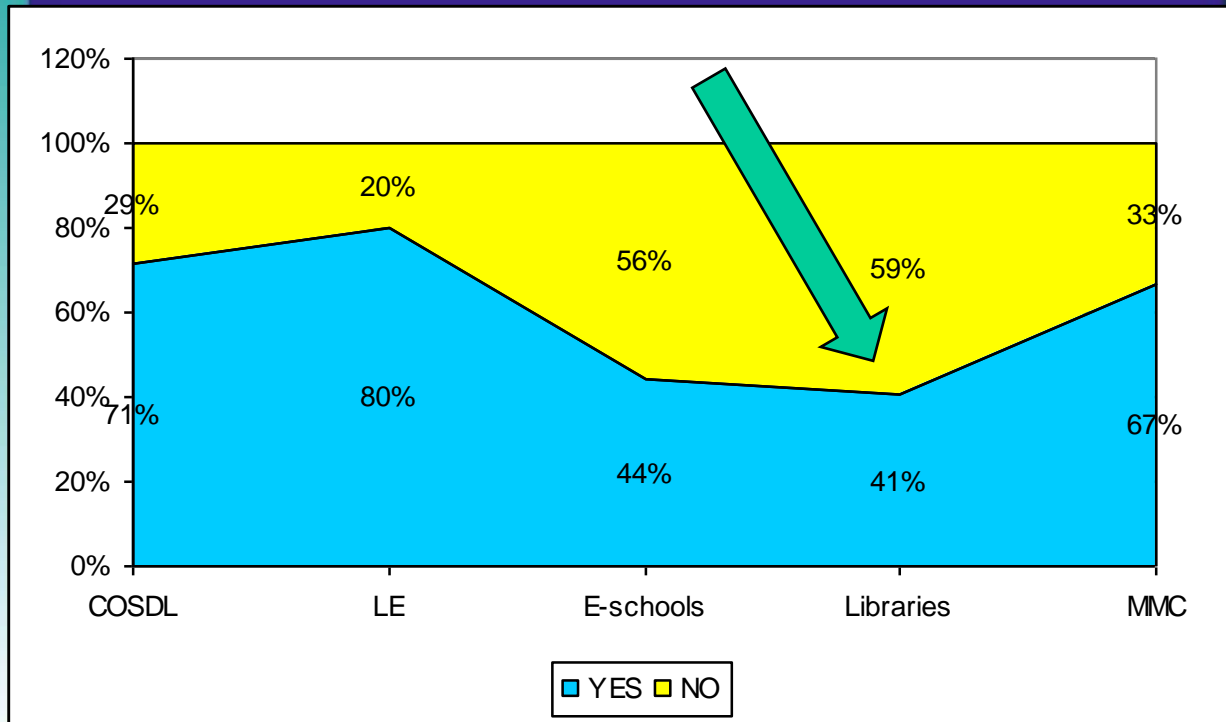
35 SSU , od 1995, IKT + učno gradivo + podpora
cca 6.000 udeležencev letno, rahlo raste

referenčen nosilec koordinacije je KOŽ → MKL

skupno število vseh organizacij izvajalk	32
skupno število vseh delujočih središč	35
skupno število vseh učnih mest v vseh središčih	354
skupno število vseh učnih mest z dostopom do interneta	250

Ponudniki z IKT podprtega neformalnega učenja se (še) ne "mrežijo"

ZAKLJUČNE MISLI

Na individualni ravni je za učenje ključna svoboda izbire, na sistemski pa spoznavanje strukture in značilnosti odraslih, komplementarno povezovanje, upoštevanje konteksta (tradicija v ravnotežju z razvojem) in razpolaganja z vizijo.

Za zaposlenega (npr. v knjižnici) to pomeni ob tekočih obveznostih pazorno spremljati razvoj socialnih okolij ter skrbeti za pozitivno klimo (medsebojno in do uporabnikov), kajti učenje je čustveno pogojeno.

KNJIŽNICE so skupna, javno dostopna dobrina.

AKTIVIRAJO, SPODBUJAJO, "VZGAJAJO" (tudi v smeri sprejemanja soodvisnosti kot pogoja za sodelovanje na katerikoli ravni).

Hvala 😊

